भास्कंद१०
॥ ११ ॥

अ०२४

॥ श्रीभा[illegible]वत[illegible]स्कंद अ०२४॥
॥ महा[illegible]उद्धवसंवादे
॥ प्रकृतीपुरु[illegible]कोनाम प्रारंभः॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

श्रीगणाधीपाये नमः ॐ नमोसद्गुरुगुणातीता। व्यक्तीवीर
भा॰स्कंद हीतअव्यक्ता। तुजमाजी द्वैतकथा। अद्वैततारहीवासी। ।१। तुझा अ॰२४
११ अद्वैतनीजनीवोही। तथनाहीदेवीदेवो। उद्देअस्तुयाअभावो।
रवीचंद्रासीठावोअसेना। ।२। तेथसशब्दहारपला वेद बुधीसी
(२) मिथ्याबोध तीळभरिनाही। भेद अद्वयानंदयेकला। ।३। ऐसी
येअद्वैतपणी। प्रकृतीपुर[illegible]षाची काहाणी। सांगिजेकेवळ
अज्ञानी। ज्ञातेपणीयात[illegible]रथमीं तुपणानाहीं ठावो।
१॥ तेथेप्रकृतिपुरुषाचें नीर्वीहा[illegible]यान हीं गर्भसंभवो। सत्यें १॥
बी ज्ञातकपाहाहो वर्तवीती[illegible]नलेंयीनाही। सत्येंखो
धकरावेंकाई हें ज्ञासासी पुसतापांही। ठेवी तंठांई तुकेना। ।६।
वांझेच्या पुताच्या वीवाहो। समारंभाच्याला पाहाहो। नेणासा
चजाणावावो। तैसानिर्वाहो प्रकृतीपुरुषा। ।७। ऐसेंनसतें तु
चीनाथीलें। सत्याच्याया परीनादवीले। येकीं अनेकहृदावी

Joint project of Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

श्रा० ॥११॥ तें येकपण संचलें नमोडतां ८ ऐसा येकपणेंवीण यकौळ   अ० ॥२८
ता तोचीअपुलीआपणा जाला कांता आपुलें कांतेंयाआ
पण भर्ता अतीलाघवता अतर्क्य ९ जेवीं अर्धनारीनटे
श्वरीं जो पुरुष तोची नारी तेवी प्रकृती पुरुषसंसरिं येका
कारीं नादत १० तो पुरुष ते पती ते ता दोघां अनंन्य प्रीती येका
ळता येरयेरां वेगळीक ... कस वें थान घलीतो ११
दोघां येकत्र सदां असणें दोघां येकत्र चीन असणें दोघां ये
कसत्ता वेसणें दोघे येक ... वर्तती १२ दोघी येकची दे
खणें दोघीं येकची चाखणें दोघां येकची बोलणें दोघांचें
करणें येकची १३ कैसी दोघां प्रीती अल्लोकीक येरयेरांवी
ण नेघती वीस्व येरयेरेंवीण नचाखे उदक येरयेरेंवीण
देखवां घळीं १४ नवल बाईलेचें करणें नपुंसक पुरुषा
ईयें देणें मगतीयेचेंनी आधीनपणें पुरुषेंनाचणें सर्वदा १५

2A

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(3)

मग हा तीचेनी डोळां देखे ॥ तीये चेनी बोले मुखें ॥ तीयेचीयें भो
गी हा सुखदुःखें ॥ बंधमोक्षि चाखे तीचेनी ॥१६॥ तीयेचीनी ह्न
पावी मीं ब्रह्म ॥ तीयेचेनी करी हा कर्माकर्म ॥ तीयेयेनी भोगी मर
णजन्म ॥ घे धर्माधर्म वीभागें ॥१७॥ तीयेचेनी यासी पापचडे ॥ तीये
चेनी यासी पुण्यफळ जोडे ॥ तीयेचेनी हा महत्वा चढे ॥ तीयेचेनी
पडे अधःपातीं ॥१८॥ ये अथेवरी यथनी प्रीती ॥ वाढवीली नीज प्रक्र
वृता ती ॥ प्रकृती पोतीं ब्रह्मास्थ ... पनीज पतीया केला ॥१९॥
२॥ न्यपल द्रोघाची सोयरीकी ... मां वडे हो तीसे रवीं ॥ तो बा
स्रो पते साक्षी ल्लेंकी ॥ पाहाता ... वकी ते पुत्र तीचा ॥२०॥ या परी ध
गम्यागमन ॥ तींहीं दोघीं करनीं ज्ञाण ॥ वाढवीलें धनेक
ज्जन ॥ तीसरें पणें नातजलां ॥२१॥ ऐसा अव्यभीचारीं व्यभी
चार ॥ करूनी वाढवीला संसार ॥ तो अतीत अतर्क्य अगोच
र ॥ अगम्य कुधेर शीवादीका ॥२२॥ हा नीज शक्ती प्रकृती मे २

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

भा०स्कंद
११

च्छें। भोगीशीवलाचे सोहळे। प्रीया न देखतां तत्काळें। सांडी ॥ छा०२४
सगळें शीवत्त ॥२३॥ ज्यासी गांवठा वनांडी बमेळ। रुपनामनां
काळवेळ। हैं साहीप्राकृतीके वळ। केला सवळनीजगुणीं ॥२४॥
प्रकृतीनीजगुणासव। भीजमनीं केला सावेव। वर्णव्यक्तीरु
पनांव। नानावैभववीलासें ॥२५॥ तव पुर्ण हाले पुनीशीवें।
छंगावरी वाढवीलें। भीवें शीव। तीं वाढ्या हेवें। रुपें नावें
शीवपुळी ॥२६॥ दोघांपासुनी जग। नेंजगा परी न दीसे तीस्स
राभाग। न तुटे ध्यन न्याय योग। भीन्नवीभाग दाख
वीतां ॥२७॥ त्रैलोक्य पाहातां सांग। न दीसे तीसरें छंग। दोघीं
दुमदुमीत जग। भीन्नवीभाग दाखवीतां ॥२८॥ दोघांचीच्छ
तीप्रीती केसी। अनन्यमीळणी धनन्यासी। दोघांचे अनु
माजी सावकासी। नीजरही वासीं नादत ॥२९॥ पतीवीण
ते पतीव्रता। सगळी चीवीरे सर्वथा। प्रीयेवीण अस तच्चीन

3A

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "Joint project of the"

सता होय कां हीं नकताभ्र तार ॥ २० ॥ शीवनिःसंग पैं जो सदा ॥
क्रीया करणें वीण अनुसधा ॥ स सीध्यती प्रीती नीज प्रमदा ॥
सुखदुःख बाधा भोगवी ॥ २१ ॥ या परीं नीज नोवरा ॥ प्रकृती गो
वीत्ता चराचरा ॥ मग घर वातेच्या थारा ॥ ग्राम्य स्त्रीशरीरव
(५) री केला ॥ २२ ॥ प्रकृती पतीव्रता अवंचक ॥ कर्माक मींसीणो
नी अनेक सुखदुःखा [illegible] दीदेख ॥ अपीं अवश्य कनी
ळ कांता ॥ २३ ॥ नव कतें [illegible] काये स्त्री जोडी तें पुरुषसा
३॥ ये तीये वीण तो पाहें ॥ ना[illegible]हे कवडा ही ॥ २४ ॥ प्रकृती
पतीव्रता सीरोमणी ॥ [illegible]वश्य करुनी नीज गुणी ॥ वास ३॥
ना सुक्ष्म सेवया अनुदीना ॥ भोगवी सुगरणी भ्रतारा क
रवीं ॥ २५ ॥ तेथे प्रकृतीचे नीगदारोळें ॥ भवाब्धी जळक्रीडा
खेळे ॥ प्रकृती पुरुषातें बुडवी बळें ॥ पुरुष येके काळें प्रकृती
बुडवी ॥ २६ ॥ जैसा प्रकृतीच्या संगा आत ॥ पुरुषासी लागलें पं

Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(4A)

चभुत ॥ जन्ममरणाचीयाबुडीयादेत ॥ अवस्थभुत होउ
नी ॥ ३७ ॥ ऐसा प्रकृतीचीयाभीडा ॥ पुरुषकेवळ जालावेडा ॥
नीजहावीसरोनीबापुडा ॥ केल्यागाइंखाश्रतीदीन ॥ ३८ ॥ ऐसा
वीसरोनीपुर्णत्वासी ॥ जीव [illegible] द्वंद्वेंस्वयेंसोसी ॥ त्यासीन्या
वयानीजहासी ॥ गुणीय [illegible] गुरुरावो ॥ ३९ ॥ ज्याच्येनीव
चनमात्रें पाहाहो ॥ जीवा [illegible] जी स्वभावो ॥ शीवासी शि
वपदीं ठावो ॥ ज्याच्यावच [illegible] नांदवी ॥ ४० ॥ ज्याचेनिभावा
थें ऐकतागोठी ॥ अद्वंद [illegible] रजनी पेउठउठी ॥ जन्ममरणासी
पडेतुटी ॥ नदीसर [illegible] ॥ ४१ ॥ ज्याचीयेदृष्पादृष्टी
पुढें ॥ जीवशीवाचें फीटे बीरडें ॥ मायामिथ्यत्वें समुच्छे
डे ॥ पुर्णत्वाचें उघडे भांडार ॥ ४२ ॥ शीवप्रुस्वत्वाशीवत्वासी
तोयाचीयानीजपदासी ॥ अशापुसे सद्गुरुसी ॥ तेंचीशी
वासी शिवत्व ॥ ४३ ॥ येवढीमहीमा सद्गुरुसी ॥ वचनें केवी

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

वानुसासी। नवानी तें वानणें बानावयासी व दवी वाच्येसीं गुरु
रावो॥ ४४॥ तेथ मी येक वानीता हें कोण च्यावें धापुल्या मा
थां गुरूसीं हीरतलीध्यहंता तेथ मी कवीकर्ता चडे केवी ॥४५॥
जेथ मी पणें ध्यावीध्य हंता तंव गुरुची मीपणा धों तौता
गुरु वेगळा ठावो नाहीं रीत मीपणाच्या माथां गुरुरावो ॥४६॥
माझें जें का मीपण तें स[illegible]ध्य पण तें का रूपये कन
५॥ वें भीन्न येका जनार्दन [illegible] ॥४७॥ उधवाचा जनार्दन चीदे ५॥
स्वा तो ची उपनावें जाला [illegible] णें नायें श्री भागवत देखा ॥
ची देश अस्वाध्यथें वी ॥४८॥ तें [illegible] ध्यायाचें ध्यंती देव बोल्ली
ल उध्यवाप्रती द्वंद्वभोगाची येनीज आह्मी साहवी शांतीध
रूनीयां ॥४९॥ ज्यासी बाणली धाढ वर्शातीं तेम ज्ञध्यनंता
तेंजींतीती तेची साच्यार परमार्थी स्वमुखें श्रीपती बोलीला ॥५०॥
तें ऐके कोनी श्रीकृष्णवचन उधवाचें दचकलें मन द्वंद्व

(5)

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

भा०स्कंद
११

(5A)

छ०न०२४

सहीष्णुताध्यतीकठीण केसेनीध्यापणसाहांवीं ॥५१॥ द्वंद्व
सहीष्णुतासाधन पुसतांउधवगेलश्रीकृष्ण हैसीयाभी
डाउध्यव पुर्णे धरून मौनराहीला ॥५२॥ तेउधवाच्याध्यभी=
प्रावो जाणोनीयांदेवादीदेयो द्वंद्वसहीष्णुताउपावो समु
च्छपाहाहोसांगत ॥५३॥ उद्धवें परीपुर्ण प्रकृतीपुरुषभी
न्न हैंध्याकळील्योनीउज्ञान द्वंद्वबंधनबाधीना ॥५४॥ द्वंद्वें
जीपावया पूर्ण प्रकृतीपुरुषवीवंचन उधवेंनकरीतां
प्रश्न स्वयेंश्रीकृष्णसांगत ॥५५॥ भक्तध्यंतरीचेंजाणता
पालागीध्यंतर्यामीं तहांतां तोनीजभक्तांच्यीयास्वार्था पु
र्णीपरमार्थासांगत ॥५६॥ नीजभक्तांचें मनोगत जाणोनी
यांश्रीकृष्णनाथ करावया भक्तहीत कृपेनेसांगतसु
पाळु ॥५७॥ जनीधन्यभाग्यउधवाच्ये कृष्णदेवततोंहीं
लोकीचें कृपावोरसोमीयासत्यें प्रकृतीपुरुषाचेंनी

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

जसांगे ॥५८॥ अशंकेचेंनीरूपण। उधवें नेंघु मैं तांही जाण
जाणोनी यांश्री कृष्ण। रूपानीरूपणनीरूपी ॥५९॥ कृष्णाल
(6) या ह्मणे तारीन तो पाहील ाचीत रत्ना जाण करावयाल
गाचें उधरण कृपा श्रील बोलत ॥६०॥ घेनुवछाचे
नीलोभें जेवी घरापरते तैसेचि उधवाचे नीवालभें
८१। जगपद्मनाभें उधरीजे ...का। श्रीभगवानुवाच। थ
थतेसंप्रवक्षामि सांख्यं ...निश्चितं। यद्विज्ञाय पुमन्स
द्यो जह्याद्वैकल्पिकं भ्रमं ...का। जोयोगीयांच्यायोगिं ८॥
द्रं जो ज्ञानीयांचा ज्ञानेंद्र ... अकच्चकोरचंद्र जोयाद
वेंद्र यदुवंशीं ॥६२॥ जोप्रकृतीपुरुषांहोनीपर तोस्वयें बोले
सारंगधर उधवाद्वंद्वसहन प्रकार। व्यतीगुह्यवीचार
धवधारीं ॥६३॥ जेंऐकतांचीनीरूपण सुखदुःखातीतधा प
ण हेसंपूर्ण पावेखुण तें गुह्य ज्ञान धवधारीं ॥६४॥ सिंक

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

पित्लरूपें अवतरोनी ॥ प्रकृतिपुरुषविवंचुनी ॥ उपदेशि
लिनी जनजननी ॥ तेज्ञुनी काहाणी सांगेन ॥ ६५ ॥ जेपरी
सतांसावधान ॥ स्वयें होई जे ज्ञानसंपन्न ॥ पुरुषोनी
प्रकृती भिन्न ॥ सुखदुःख लाणती पासीं ॥ ६६ ॥ सुखदुः
खें माईक पुर्ण ॥ ऐसे ज्या [illegible] चलें ज्ञान ॥ तें क्ष भवभ
ये भ्रम दारुण ॥ तक्ष [illegible] सोडी ॥ ६७ ॥ जेवीं मोतियां
ची कंठमाळ ॥ भ्रमें स[illegible]ला डोळां ॥ तें भ्रमातीं पा
लितां गळां ॥ न बाधी [illegible] टाळा सर्पभयाच्या ॥ ६८ ॥ तेवीं रि
चरा कि विवंचन ॥ तुज मी सांगेन संपूर्ण ॥ जे ध्यकर्णि
तां सावधान ॥ द्वंद्वें सकारण हरपती ॥ ६९ ॥ ब्रह्मसुखरूप
येकल्लेपणीं ॥ तेथ प्रकृतिपुरुषकेंच्यी दोन्हीं ॥ द्वंद्वदुःखें
ज्यापासुनी ॥ जी भुवनीं न समातो ॥ ७० ॥ तेचि ग्रंथीं चें नि
रूपण ॥ स्वयें सांगताहे श्रीकृष्ण ॥ प्रकृतिपुरुषाचें ज्न

न्ममरण तें मुख्यकारण सुखदुःखा ॥७१॥ श्लोक ॥ कासी
द्वानमथोसर्थ येकमेवाद्वयं कोलिनं ॥ यदा विवेकनिपुणा
भावाद्दोकृत युगे युगे ॥ २ ॥ टीका ॥ जेवी नीजेल्या पुरुषा
चीछाया ॥ पुरुषात व्हीं जायल्या ॥ तेथी कारगीकुनी माया
ब्रह्मयकल्पाये काकी ॥७२॥ [illegible] यकाकी परीपुर्ण ॥ तें हीं ब्रह्म
॥६॥ णावयाह्मण तें कोण ना[illegible]पव्यक्ति वर्ण ॥ ब्रह्मीं ब्रह्म
पणस्फुरेना ॥७३॥ तेथ ना[illegible]स्याकाळवेळ ॥ नाहीं दी
न मान घटिका पळ ॥ नाही[illegible]थें सुन्यमंडळ ॥ ब्रह्मकेव ६८
ळ पूर्णसें ॥७४॥ तेथें मी ब्रह्म[illegible]ऐसें स्फुरण ॥ तें चि मायेचें मु जें
ख्यलक्षण ॥ तें चि प्रकृतिपुरुषाचें जन्मस्थान ॥ जावेळ फळें
जाण जन्मलीं ॥७५॥ जेवी कांकवळ्ठनियां कण ॥ निकणकों
डा वाढे जाण ॥ तो वि पुरुषयोगें पूर्ण ॥ प्रकृतिछायापण थोरावे ॥६॥
धरुनी गोडपणाच्या सांदा ॥ फणसा अंगी वाढे कांटा ॥ तेवी पु

नारसंद
११

ऋषयोगेलाठा। चालिलामोटाप्रकृतीसी। ७७। जेवि अ०२४
कांडोळांचेचित्तगोठोनिडोळांहोयपडळतेविं
ह्मीमायामळकरीसबळशुधासी। ७८। पडळडोळामंद
केरीमायानीजानंदथावरी। वाढोनियाचीचसावरी
वेडेंकरीपुरुषातें। ७९। हें संकेतें निवीणध्येपसया। कार्य
कारणलेंध्यालेंआया यातें कतयुगलनणावया। वेद
लबल्ह्याउदेला। ८०। ओंकार उकारमकारेंसी वेदउ
पजेप्रकृतिपुरुषी जेणें कल्याची जासी। प्रथमये
ह्यासीतीवनाडीरू। ८१। तेथें वदीयाअभीप्रावो। ब्रह्मसये
मीयावावो आपुलेंनिर्भेदब्रह्मभावो। विवेकनिपुण
पाह्यहोजाणती। ८२। ऐसेवेदविवेकें अभेदयोगी। तक्त
तादीहेतुकांकलयुगीं। वर्ततातेसदाअयुगी। युमसाल
गीअसेना। ८३। कृतयुगादियुगपंक्ति। चराचरनोव्यक्ति जौं ना

२४

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(४)

यां सि उपजवी प्रकृती। तीयेची उत्पाती हरी सांगे॥ ४४॥ श्लोक॥
तन्मायाफलरूपेण केवलं निर्विकल्पितं॥ वाङ्मनोगोचरं सं
सिद्धियासमभवद्धहत्॥ ॥ टीका॥ तें ब्रह्म जें परब्रह्म जेथ्यन
रीगेरूपनाम॥ जें मनाबुधीसि अगंम्य॥ जें दुर्गम इंद्रीयां॥ ४५॥ जें नि
र्गुणनीराकार॥ जें सत्स्वरूप परात्पर॥ जें परहुनि परात्पर॥ निर्विका
रनीजवस्त॥ ४६॥ तेथ [illegible] चमत्कार॥ करी देखा दृष्य हें
७॥ सवीकार॥ तींची प्रकृति पु[illegible]स॥ तें यां चराचर रचावी॥ ४७॥
उपवी रूपास वैंछाये सिव्येतें॥ तेंची [illegible]हीं मायेची मी स्थिती॥ तिणें उ जे ७॥
पजविली शीव शक्ती॥ पुरुष प्रकृती द्विधा भेदें॥ ४८॥ ब्रंह्मांडीं ईश्वर
स्वभावे॥ पींडीं यासी च्यो जीव भावे॥ हे सा प्रकृति पुरुषा निवो
हो॥ मायेने पाहा हा द्विधा केला॥ ४९॥ ब्रह्म अच्य वेद बोल्ले॥ तें फो
डुनी द्विधा केसें केलें॥ जे विद्यारिसां ज्या पण आपुलें॥ मुख दे
खिलें सन्मुख॥ ५०॥ ज्या पण ह्रवीं सि मुख आहे॥ प्रति बिंब पुर्वें

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

कडेनहोये। आपुलेंआपणासन्मुखहोये। हें लाघवपां हेंमा
येचों॥११॥ प्रतिबिंब दीसतां सन्मुख। सन्मुख ह्मणतां अतीवि=
न्मुख। पुरुषपूर्वेकडे देख। प्रतिबिंबाचें मुख पश्चिमेकडे॥१२॥
ते विद्यात्मदृष्टी स्वरूपीं पडे। जीवदृष्टी प्रपंच्याकडे। येणें सन्मु
खत्व न घडे। विमुखत्व गोठें जीवासी॥१३॥ तेवी ब्रह्मीं जें ब्रह्मस्फु
रण। तें चिन्मय मायेचें लक्षण। तें च ईश्वर ह्मण। होय आप
णा आपणसन्मुख॥१४॥ [illegible] वस्तु शुध्य। तेथ मिथ्यामा
यासंबंध। अभेदीं उपजउन [illegible] केली द्विविध शरीरवशें की॥१५॥
श्लोक॥ तयोरेकतरो ह्य[illegible] सोभयासिक॥ ज्ञानस्य
मात्मनो भावः पुरुषः सोऽभिधीयते॥४॥ टीका॥ या दोहीं भाग
माझारीं। प्रकृतिभाग तो वीकारी। पुरुषभाग तो अविकारी। स्व
येश्रीहरी सांगत॥१६॥ ते अव्ध आपुली आपण कांता। आपुले कां
तेच्या आपण भर्ता। येकपणी दाउनि द्वैता। भिन्न विभागता शी

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

वरी की ॥ ५७ ॥ जेविं छायापुले येकचि अंग ॥ नेथ बोलती वाम दक्षिण विभा
ग ॥ तेविं प्रकृती पुरुषविभाग ॥ जाणावें सांग माईक ॥ ५८ ॥ अर्ध
नारी नटेश्वरी ॥ जे पुरुष तोचि नारी ॥ प्रकृति पुरुषीं तैसी परी ॥ येक
शरीरीं येकात्मता ॥ ५९ ॥ जैसें पुरुष विभाग लपवी ॥ तैसें स्वेच्छ प्रकृ
ती नाचवी ॥ प्रकृति विभाग जो लपवी ॥ तैं पुरुषाची पदवी प्रकट दि
से ॥ ६० ॥ मधील पडदा जैसा [illegible] ॥ [illegible] पुरुष नांव प्रकृती ॥ तीपासा
व गुणोत्पत्ती ॥ गुणासव [illegible] ती ॥ स्वयें श्रीपती सांगत ॥

८॥

श्लोक ॥ नमोस्तुते [illegible] भवत्गुणाः मया प्रक्षोभ्य
प्राणायाः पुरुषानुम [illegible] टीका ॥ प्रकृति गुणमई पूर्ण
तेव्हा होती पुरुष ईक्षण ॥ प्रकट करी तीन्ही गुण ॥ तें त्रिगुणी रूप
पाहरी सांगे ॥ २ ॥ जेविं सूर्य विलोकमेळीं ॥ कळी विकासे क
मळदळीं ॥ तेवेगळ वेगळी पांकोळी होते मोकळी ॥ कळिके मा
जी ॥ ३ ॥ तेवि पुरुषाचाई ईक्षणीं ॥ गुणमई जाली गुर्विणी ॥ तेतमर

तेंव्हा प्रकटे निजात्मस्थिती ॥ स्त्री पुरुष व्यक्तीस मुळ
मिथ्या ॥ हे सी मिथ्या माइक प्रकृती ॥

भा०स्कं०३
११

ज्ञसत्वगुणीं॥प्रसवलीतीन्हीं गुणातें॥१०५॥ते विजळेंकी
जक्षोभउनी॥दोन्हींदळेंउकलोनी॥डिरूनिघालाहाथांतु
नी॥नरतरूनी तीवनापैं॥६॥तेवीपरमात्मा मीं व्यापण॥पुरुष
होतें पावोनीजाण॥प्रकृतीक्षोभउनीपुर्ण॥तीन्ही गुणप्रकटि
ले॥७॥ज्ञवीकांत सूर्याचीं कीरणीं सूर्यकांतीपडे अग्नी॥तवि
प्रकृतीक्षोभउनी गुण॥तीन्हीं ते प्रसवे॥८॥श्लोक॥तेभ्यः सम
भवेत्सुत्रंमहान्सुत्रेण संयुतः॥ततो विकुर्वतो जातो योहंकारो
विमोहनः॥९॥टीका॥तेहीं तीन्हीं गुण भिन्नभिन्न॥भिन्नपणे
वाढीसमान॥त्यानांवसुत्रप्रधान॥क्रियाशक्तिजाण ज्यानां
व॥१॥क्रियाशक्तीसीजडपण॥तेथेंचेतनात्मक उपजेज्ञान॥
तेंचीमहत्तत्वनांवेंजाण॥भिन्नाभिधान याहेतु॥११॥महत
त्वाणीप्रधान॥दोहींचेंयेकचिस्वरूपजाण॥तेथेंक्रीया
छाणीस्फुरेज्ञान॥यालागीनांवेंभिन्नदोहींची॥११२॥क्रीया

छा०२४

(१८)

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

युक्तजें स्फुरे ज्ञान ॥ तें येचेतवे अभिमान ॥ त्रिगुण अहं
कार पूर्ण ॥ तें ठाई जाण उठावे ॥ १२ ॥ अहं स्वव क्लसां हारूण
शिवासि वीसरवी शीवपण ॥ देहात्मभावें फुलवी पूर्ण ॥ जन्म
मरण भोगवी ॥ १३ ॥ ऐसा अहंकाराची मोह कशेली ॥ भवभ्रमें
पाडी भ्रांती ॥ अहंकाराची विकार उत्पत्ती ॥ स्वयें श्रीपती सांगत
॥ १४ ॥ श्रीराम ॥ श्लोक ॥ [illegible] तैजसश्चैव तामसश्च ह्ययं
९॥ त्रिवृत् ॥ तन्मात्रें द्रियम[illegible]रणं चिदचिन्मयः ॥ ७ ॥ टीका
अहंकार अती दुर्धर ॥ गुण [illegible]र त्रीप्रकार ॥ गुण अहं तादृढ ९॥
संसार ॥ गुणविकार तो हे [illegible] ॥ प्रथम अहंभाव सात्वीक
जाला अंतःकरणद्योतक ॥ तो चिदेवता विकारजनक ॥ या
लागी वैकारीक बोलिजे या तें ॥ १६ ॥ अहंकार जो राजस ॥ तो
ज्ञानकर्मेंद्रियें प्रकाश ॥ वांछी रजें तेजवी त्यास ॥ यालागी
तैजस बोलिजे या तें ॥ १७ ॥ तामस अहंकाराची सिद्धी ॥ सुक्ष्म

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

10A

श्रुतातें उसादी ॥ यालागीं ह्मणिजे तो श्रुतादी ॥ जाण त्रिशुधी
बुधिवा ॥ १८ ॥ न बल ध्य हकाराचीं थोरी ॥ सचेतना अचेतनें
करी ॥ स्वयें लक्षलावीं प्रीती वरी ॥ चिदचिद्ग्रंथी पुरी पाडुनी ॥ १९ ॥
चिन्मात्र स्वरूपता जीवासी ॥ [illegible] वी जड देहंसी ॥ ॐ पुण्या
येकात्म तेंसीं ॥ कर्ता [illegible] मिमान ॥ २० ॥ जीव ज्ञानस्वरू
पची खडा ॥ तोकरुनी [illegible] डा ॥ दृढ घालुनी हडांच्या
खोडां ॥ तो हा घडफुटा [illegible] र ॥ २१ ॥ तोचीसा ही केध्याणी
राजस ॥ होउनि तीसरा [illegible] त्रिविधा विकारीं बहु वस
वाढवी सीसार ॥ [illegible] उर्ध्वस्त [illegible]
[illegible] त्रि काड [illegible] तामसा दिं द्रियाणि च ॥ [illegible]
[illegible] ॥ विषय तेचीं महाभुतें
तामस प्रसवला ध्याप चीपकतें ॥ विषयास्तव प्रकटती श्रुतें ॥
थाईकतें तसांगेन ॥ २२ ॥ शब्दापासावन भउद्भुत ॥ स्पर्शापास्

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

पा यमारुत रूपासीं सावतेज होत रसास्तव येथ आप उपजे ॥२४॥
गंधापासुनि पृथ्वी कठीण ॥ उपजली आपीं आपण ॥ येरयेरांचें
अनसुतपणें ॥ सर्वथा जाण मोडेना ॥२५॥ शब्दनिशब्दीं जन्मला
(11) तो आकाश तें प्रसवला ॥ आकाशीं सुक्ष्म स्पर्श व्याला ॥ तो स्पर्शव्या
ला मारुत ॥२६॥ जन्मल्या मारुता आंत ॥ शब्दस्पर्श दोन्हीं नांद
त ॥ मारुतरूपातें प्रसवत ॥ मारुपा आंत तेज जन्मलें ॥२७॥ या
१०॥ जन्मल्या तेजाआंत ॥ शब्दस्पर्श दोन्हीं नांदत ॥ मारुतरूपातें
प्रसवत ॥ मारुपा आंत तेज जन्मलें ॥२८॥ या जन्मल्या तेजा १०॥
आंत ॥ शब्दस्पर्शरूप नांदत ॥ रस तें प्रसवत ॥ आप रसा
आंत जन्मलें ॥२९॥ जन्मलें आपीं समरस ॥ शब्दस्पर्शरूपें
दत्र रस ॥ नांदता तीसावकाश ॥ यिषई विषयांस प्रवेशु ॥३०॥
आपामाझीं जन्मे गंध ॥ गंधापासाव पृथ्वी शुध ॥ शब्दस्पर्शरू
परसगंध ॥ पृथ्वी पंचविध विषययुक्त ॥३१॥ विषययुक्त था

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com